

Акуліч Дмитро,
здобувач вищої освіти
факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя,
(Державний університет «Житомирська політехніка»),

Слюсар Вадим,
доктор філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософсько-історичних студій
та масових комунікацій
(Державний університет «Житомирська політехніка»)

КОНЦЕПЦІЯ «СУСПІЛЬСТВО 5.0» ЯК ТРЕНД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Діджиталізація майже усіх сфер життя характеризується застосуванням цифрових технологій і в освітні процеси. Тригером для обговорення їх ролі та місця став запуск чат-боту ChatGPT, розроблений лабораторією OpenAI. Передусім постало питання дотримання академічної доброчесності як один з найвагоміших аргументів проти його застосування у будь-яких формах в навчально-виховному процесі. Не менш значимими є контраргументи, оскільки застосування штучного інтелекту в освіті дозволяє вирішувати низку формалізованих процесів, а за умов володіння педагогом технологіями постановки проблемних завдань, застосовуючи діджитал-інструменти, дозволяє розв'язувати учням творчі задачі, економлячи час на обробку даних, на виконання елементарних завдань і т. і.

Концепція «Суспільство 5.0» стала своєрідним теоретичним викликом на соціально-економічні та соціокультурні трансформації, які відбуваються як наслідок тотального упровадження цифрових технологій. Розробка концепції, яка ініційована японським урядом у 2016 році, із залученням фахівців з асоціації крупного бізнесу «Кейданрен» стала маніфестом утвердження цифрового суспільства. Сучасний тип суспільства якісно вирізняється від попередніх – суспільства мисливців та збирачів, аграрного, індустріального та інформаційного –

орієнтацією на соціальні потреби та запити. Концепція «Суспільство 5.0» вирізняється від інших, які аналізують нинішній стан суспільного розвитку, прагненням прийняття рішень, які сприятимуть створенню спеціальних соціальних умов. У них кожен індивід буде мати можливість самореалізуватись, беручи активну участь у житті соціуму шляхом зняття за допомогою соціально-орієнтованих технологій фізичних, соціальних та адміністративних бар'єрів через інтеграцію ресурсів усього суспільства та утвердженням кібернетичного простору як складової фізичного [1, с. 95]. У контексті цього поглиблюється концепція «Віку уяви», за якою з упровадженням технологій віртуальної реальності саме креативність, здатність створення оригінальних образів стають джерелом формування економічної цінності товару. Освіта орієнтується на формування духовного світу світ особистості, який характеризує буття людини як таїнство з його безперервним та безкінечним бажанням розкривати власну індивідуальність, спонукає до утвердження волі та свободи як умови самореалізації особистості та основної форми існування людини в соціумі [2, с. 10].

Це, у свою чергу, зумовлює трансформації системи освіти. Наразі розроблено базовий концептуальний та теоретико-прикладний та методологічно-інструментальний матеріал-книгу для використання у вільному економічному розвитку та розвитку університету «Біла книга: штучний інтелект у вищій освіті» [3]. У ній описуються та визначаються можливості, повноваження та проблеми застосування штучного інтелекту в дослідження та викладацькій діяльності. Винесення у публічний дискурс базових положень цієї книги сприяє обговоренню змін в університетському викладанні, культурі викладання та визначення можливостей викладання та розвитку освітнього контенту у взаємодії з використанням штучного інтелекту в контексті сучасної нейронауки [4, с. 4]. А відтак можна сміливо припустити, що у

найближчій перспективі розвитку освіти в навчальному процесі парадоксально поєднуюватимуться такі дисципліни як математика, програмування, наука про дані та філософія, мистецтво, а також інші гуманітарні науки. Освіта повинна припинити демонізувати упровадження штучного інтелекту у навчально-виховному процесі, а знайти баланс технічних, фундаментальних і гуманітарних дисциплін з особливою увагою до питань етики, соціальної інтеграції, різноманітності та сталості [5, с. 5]. Наразі більш важливим для педагогічних наук нині є розробка та упровадження технологій застосування штучного інтелекту для створення творчих завдань для учнів та здобувачів, особливо технологій LLM, які дозволяють не лише суттєво прискорювати виконання механічної роботи по створенню продукту, надаючи більше часу на творчість, а навіть проводити дискусії, інтелектуальні батли на маргінесі неоднозначності та відсутності інформації. Заборона використання технологій LLM учнями у підготовці до занять може призвести до переходу на нелегальне його використання, але ніяк не виведе його з навчального процесу. А от створення навчально-методичних матеріалів для вчителя по упровадженню їх, з одного боку акумулюватиме зусилля на розвитку креативних здібностей учня, перейти від схеми «причісування» усіх під один гребінець до розвитку індивідуальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Симоненко С. П., Щубелка Н. В. Про можливі виклики та загрози реалізації концепції цифрового майбутнього «Суспільства 5.0». *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022. № 1. С. 94 – 101.

2. Слюсар В. М. Духовна культура суспільства як чинник самореалізації особистості. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 47. С. 8 – 12.
3. Witte C., Rampelt F., Pinkwart N. (Hrsg.) Künstliche Intelligenz in der Hochschulbildung. Whitepaper. Berlin: KI-Campus, 2020. 58 S.
4. Yakovleva O., Slyusar V., Kushnir O., Sabovchyk, A. New trend in scientific and technological revolution (STR) and transformation of science and education systems in the paradigm of sustainable development. *E3S Web of Conferences*. 2021. № 277. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127706006>
5. Саух П. Ю., Саух І. В. «Суспільство 5.0». Архітектура освіти в умовах п'ятої промислової революції: виклики та перспективи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5 (2). С. 1 – 7. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5223>